

Հավելված

Հաստատվել է ՀՀ ՎՊ խորհրդի

2011թ. մարտի 15-ի թիվ 8/2 որոշմամբ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՎԵՐԱՀԱՅԻՉ ՊԱԼԱՏ

«ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիա» ՊՈԱԿ-ին և դրա համակարգի գիտական պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններին պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման և բյուջետային մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման նկատմամբ վերահսկողության արդյունքների վերաբերյալ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկողության հիմքը՝ ՀՀ վերահսկիչ պալատի 2010թ. գործունեության տարեկան ծրագրի 4.8 կետը և ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի 18.01.10թ. N 1/5, N 1/6, N 1/8, 08.02.10թ. N 3/4, 25.03.10թ. N 9/6, 24.05.10թ. N 14/3, N 14/4, 26.05.10թ. N 15/3, N 15/4, 04.06.10թ. N 16/7, 26.07.10թ. N 20/4, 31.08.10թ. N 21/3, N 21/5, N 21/6, 11.09.10թ. N 23/1, 24.09.10թ. N 26/6, 08.10.10թ. N 28/3, N 28/7, N 28/8 որոշումները:

Վերահսկողության նպատակը՝ «ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիա» ՊՈԱԿ-ին և դրա համակարգի գիտական պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններին պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման և բյուջետային մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման օրինականության և արդյունավետության ուսումնասիրությունն է:

Վերահսկողության առարկան՝ «ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիա» ՊՈԱԿ-ին և դրա համակարգի գիտական պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններին պետական բյուջեից հատկացված միջոցներ և բյուջետային մուտքեր, ինչպես նաև պետական սեփականություն և դրանց առնչվող գործարքներ:

Վերահսկողության օբյեկտը՝ «ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիա» ՊՈԱԿ և դրա համակարգի գիտական պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններ:

Վերահսկողության ծավալը՝ Հաշվի առնելով, որ հարցն ընդգրկում է, ընտրանքային կարգով վերահսկվել են «ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիա» ՊՈԱԿ-ին և դրա համակարգի գիտական պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններին ամրակցված պետական սեփականության գույքի՝ 290445 քմ շենք-շինությունների և 498.5 հա հողային տարածքների, ինչպես նաև 2008-2009թթ. իրականացված բյուջետային (նպատակային, բազային, թեմատիկ) ծրագրերը, որոնց վերահսկողության ծավալը 2008թ.-ին կազմել է 3,657,784.4 հազ. դրամ, 2009թ.-ին՝ 4,008,855.5 հազ. դրամ:

Վերահսկողության իրականացման ժամկետը՝ 18.01.2010թ.-ից մինչև 30.12.2010թ.:

Վերահսկողությամբ ընդգրկված ժամանակահատվածը՝ 01.01.2008- 01.10.2010թթ.:

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝ Վերահսկողության իրականացման ընթացքում կիրառվել են դիտարկման, ստուգման և վերլուծության ձևեր, ինչպես նաև՝ համապատասխանության, ֆինանսական և կատարողական (արդյունավետության) վերահսկողության տեսակները (ընտրանքային): Իրականացվել է ֆինանսական և այլ հաշվետվությունների համապատասխան տեղեկատվության տարրերի միջև փոխկապակցվածության և/կամ համեմատության վերլուծություն: Դիտարկման արդյունքում որոշվել են առավել ռիսկային և էական ծրագրերն ու գործարքները: Վերահսկողությունն իրականացվել է՝ կիրառելով ընտրանքի վիճակագրական և ոչ վիճակագրական մեթոդները: Ստուգումներն իրականացվել են չափազրման, փաստագրման և վերլուծության եղանակով:

Վերահսկողության արդյունքները՝

Պետական գույքի կառավարման և օգտագործման մասին

«ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիա» ՊՈԱԿ-ին և համակարգի ինստիտուտներին պետության կողմից ամրակցվել են 290445քմ պետական սեփականության շենք-շինություններ և 498.5 հա հողային տարածքներ: Վարձակալությամբ տրվել են 8667քմ շենքային տարածքներ և 0,44 հա հողամասեր: Չի օգտագործվում շենքային տարածքներից 52161քմ (17%) և 60 հա (12%) հողատարածք: Անմխիթար և վթարային վիճակում են գտնվում 8989քմ շենքային տարածքներ:

ՀՀ ԳԱԱ և դրա համակարգի ինստիտուտների կողմից հողամասերի և շենք-շինությունների տարածքները լիարժեք ու նպատակային չեն օգտագործվում, ինչպես նաև վարձակալությամբ են տրամադրվել զգալի ցածր գներով կամ անհատույց:

Համաձայն 06.02.2003թ.-ին կնքված պայմանագրի ՀՀ ԳԱԱ Բաղրամյան 24 հասցեի գրախանութ/պատկերասրահը (423.6քմ) 63 տարով վարձակալության է հանձնվել «Հեյֆերս Վերջին Ակադեմիա» ՍՊԸ-ին՝ տարեկան 3000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ վարձավճարով (մեկ քմ ամսական միջին վարձավճարը կազմում է 180 դրամ): Հետագայում «Հեյֆերս Վերջին Ակադեմիա» ՍՊԸ կողմից 2003 թվականից «Բրիտանական Խորհուրդ» և 2007 թվականից «Էյչ-Էս-Բի-Սի» բանկի հետ կնքվել են ենթավարձակալության պայմանագրեր, ըստ դրանց մեկ քմ դիմաց «Հեյֆերս Վերջին Ակադեմիա» ՍՊԸ ամսական ստանում է 3000 դրամ միջինացված արժեքով վարձավճար կամ տարեկան շուրջ 26000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամի եկամուտ:

«Գալակտիկա» ՓԲԸ-ին ամրակցված 1300քմ մակերեսով շենք-շինությունները գտնվում են կիսաքանդ վիճակում, իսկ 2362քմ չի օգտագործվում: Չի օգտագործվում նաև սպասարկման համար հատկացված 60 հա հողատարածքի գերակշիռ մասը, իսկ չօգտագործվող հողի համար կուտակված և վճարման ենթակա հողի հարկի գումարը կազմում է շուրջ 30.0 մլն դրամ:

«Ֆիզիկայի կիրառական պրոբլեմների ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի Կապանի Շահումյան 8 հասցեում գտնվող լաբորատորիայի վարչական երկհարկանի շենքը (376քմ) գտնվում է կիսաքանդ վիճակում, աշխատանքային պայմաններ չկան և փաստացի աշխատանքներ չեն կատարվում:

«ՀՀ ԳԱԱ միկրոբիոլոգիայի և մանրէների ավանդադրման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին պետական սեփականության և անհատույց օգտագործման իրավունքով տրամադրված 15900քմ շենքային տարածքից օգտագործվում է ընդամենը 6400քմ մակերես:

Համաձայն «Բուսաբանության ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի և «Մետալ Լևո Գրուպ» ՍՊԸ միջև 01.07.08թ.-ին կնքված պայմանագրի ընկերությանը, տարեկան 750 հազ. դրամ վարձավճարով, վարձակալությամբ է տրամադրվել Երևանի բուսաբանական այգու «բուսական հավաքածուների համար ոչ պիտանի», մայրուղուն հարակից 1000քմ տարածք, որը ամբողջությամբ վերածվել է շինանյութերի պահեստի: «Բուսաբանության ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի և «Զեթրին Գրուպ» ՍՊԸ-ի միջև 05.05.08թ.-ին կնքված պայմանագրի համաձայն ընկերությանը, ամսական 48 հազ. դրամ վարձավճարով, «կանաչապատելու պայմանով» վարձակալությամբ է տրամադրվել Երևանի բուսաբանական այգուց 3000քմ տարածք, որը վարձակալը բուսաբանական այգուց առանձնացրել է քարե բարձր պարսպով: Վերոհիշյալ վարձակալական պայմանագրերը

կնքվել են առանց ՀՀ ԳԱԱ-ի թույլտվության, չունեն նոտարական վավերացում և կադաստրի կողմից չեն ստացել պետական գրանցում: Բուսաբանության ինստիտուտի Սևանի և Մարտունու հենակետերի 4 մասնաշենքերը (1257քմ) գտնվում են քայքայված վիճակում:

Վանաձորի բուսաբանական այգու վարչական մասնաշենքից և հարակից շինություններից 410քմ մակերես վարձակալությամբ տրամադրվել է «Սեկվոյա» ՍՊԸ՝ ամսական 120 հազ. դրամ վարձավճարով: Վարչական շենքը և հարակից շինությունները առանց համապատասխան քաղաքաշինական թույլտվության վերափոխվել են ռեստորանային և հյուրանոցային համալիրի, այն դեպքում, երբ ըստ 01.09.08թ պայմանագրի այն պետք է ծառայեր որպես բնապահպանական և գիտական միջոցառումների կենտրոն:

«Գ.Դավթյանի անվան հիդրոպոնիկայի պրոբլեմների ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի Էջմիածնի բազան, արտադրական նշանակության համար անհրաժեշտ բոլոր կապիտալ վերանորոգման աշխատանքները կատարելու պայմանով, 2000 թվականից 25 տարի ժամկետով՝ տարեկան 300.0 հազ. դրամ վարձավճարով վարձակալությամբ տրամադրվել է «Դարման» ՍՊԸ՝ թանկարժեք դեղաբույսերի, եթերայուղերի, բանջարաբոստանային ու համեմունքային բույսերի և օժանդակ տնտեսություն կազմակերպելու համար, որը վարձակալի կողմից չի իրականացվել: Միայն շենք-շինությունների մասով մինչև 2010թ. ապրիլի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար «Դարման» ՍՊԸ ինստիտուտին չի վճարել 4,197.6 հազ. դրամ վարձավճար:

«Գ.Դավթյանի անվան հիդրոպոնիկայի պրոբլեմների ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի Դիլիջանի փորձարարական բազայի շենքը (297 քմ) և 3 փայտե ֆիննական տնակները (188.1 քմ) ՀՀ կառավարության որոշմամբ մրցույթով օտարվել են 2,500.0 հազ. դրամով, սակայն ըստ անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի շենքի ամբողջ տարածքը կազմում է 509 քմ, հետևաբար, 212 քմ դեռևս պետական գույք է: Վերոհիշյալ տարածքները տրամադրվել են վարձակալությամբ կամ օտարվել են:

«Ա.Բ. Նալբանդյանի անվան քիմիական ֆիզիկայի ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի կողմից 118քմ տարածքն առանց վարձակալական պայմանագրի, տրվել է Երևանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի քիմիական թեքումով գիտատնտեսական բազային այն դեպքում, երբ պայմանագրի առկայության պարագայում ինստիտուտը 2008-2009թթ. կունենար առնվազն 3,398.4 հազ. դրամ եկամուտ: Բազային անհատույց տրամադրվել է նաև 78 անվանում գույք և սարքավորումներ, սակայն ՀՀ կառավարության 22.02.2001թ. թիվ 125 որոշմամբ սահմանված կարգի հաշվարկով դրանց ամսական նվազագույն վարձավճարը կկազմեր 293.9 հազ. դրամ, և ինստիտուտը կունենար ևս 7,053.6 հազ. դրամի

եկամուտ: Արդյունքում՝ ինստիտուտը տարածքի և գույքի անհատույց տրամադրման հետևանքով 2008-2009թթ. ընթացքում գրկվել է 10,452.0 հազ. դրամ եկամուտից: 2008-2009թթ.-ին ՊՈԱԿ-ի լաբորատորիայի շենքի հիմնանորոգման համար ծախսվել է 91,530.4 հազ. դրամ, սակայն այն դեռևս չի շահագործվում:

ՀՀ ԳԱԱ կողմից «Երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի նորակառույց մասնաշենքի 2-րդ և 3-րդ հարկի շուրջ 240քմ տարածքը, առանց վարձակալական պայմանագրի և վարձավճարի, 2009թ. հոկտեմբերից հատկացվել է համապատասխանաբար՝ «Գեոռիսկ» ՓԲԸ-ին և հայ-ամերիկյան «Հայլինք» ՀԶ ՍՊԸ-ին:

Գիտարշավի համար օգտագործվող Վարդենիսի, Դիլիջանի հենակետերը գտնվում են մասամբ քայքայված և ոչ բարվոք վիճակում, իսկ Գառնիի հենակետը, որը զբաղեցնում է 1.0 հա հողատարածք և 478քմ շինություն, ընդհանրապես մատնված է անգործության. 2 մասնաշենքերը օգտագործվում են որպես անասնազոմ:

«Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի կողմից «Ծիծեռնակաբերդի» զբոսայգու 1355քմ տարածքը («Հավանա» սրճարանի հարևանությամբ), առանց պետական գրանցման, տարիներ շարունակ վարձակալության է տրամադրվել «Վեստ» ՍՊԸ-ին՝ տարեկան մեկ քմ 222 դրամով՝ շուկայական արժեքից անհամեմատ ցածր գնով:

ՀՀ ԳԱԱ «Կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի փորձագիտական բազաները գտնվում են քայքայված, բարձիթողի վիճակում, վերջին 3 տասնամյակում վերանորոգման աշխատանքներ չեն կատարվել:

ՀՀ ԳԱԱ «Բուսաբանություն ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի գիտահետազոտական աշխատանքների արդյունավետությանը բացասաբար է անդրադառնում բուսաբանական այգու կոլեկցիոն ջերմատան անմխիթար, քայքայված վիճակը:

«Էկոլոգանոոսֆերային հետազոտությունների կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի Սեբաստիա 1 փողոցի լաբորատոր մասնաշենքը (250քմ) 20 տարվա ընթացքում երբևէ չի վերանորոգվել, նպատակին չի ծառայում, գտնվում է վթարային և շահագործման համար ոչ պիտանի վիճակում:

Առանձին դեպքերում ՀՀ ԳԱԱ-ի ինստիտուտների կողմից հողամասերի և շենք-շինությունների տարածքները տրամադրվել են վարձակալությամբ առանց օրենսդրությամբ սահմանված իրավական հիմքերի:

«ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիա» ՊՈԱԿ-ի հաշվեկշռում հաշվառված շենք-շինությունների մի մասի սեփականության (օգտագործման) իրավունքը գրանցված է այլ սուբյեկտների անվամբ, սակայն դրանց արժեքը հաշվեկշռից հանված չէ:

Մ. Բաղդամյան 24 հասցեում գտնվող Ակադեմիային պատկանող կենտրոնական մասնաշենքի առաջին հարկից 26.2քմ, նոր կառուցված մասնաշենքից 921քմ, Գր. Լուսավորիչ 15 հասցեում գտնվող շենքից 2036քմ տարածքները առանց իրավական հիմքի օգտագործվում են Ակադեմիայի համակարգի չորս ՊՈԱԿ-ների (այդ թվում՝ «Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտ» ՊՈԱԿ»-ը) և այլ իրավաբանական անձանց կողմից: «Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ը վերը նշված իրեն չպատկանող տարածքներից 305քմ հանձնել է վարձակալության թվով 12 իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց (գանձված վարձավճարը 2008-2010թթ. կազմել է 17,305.0 հազ. դրամ): 2010թ.-ին ՊՈԱԿ-ի կողմից տարածքների վարձակալության պայմանագրերը կնքվել են առանց ԳԱԱ-ի թույլտվության:

Ակադեմիան, խախտելով կանոնադրության 61-րդ կետի պահանջը, 26.12.2007թ.-ի թիվ 23/1606 և 30.01.2008թ.-ի թիվ 1/1606 որոշումների հիման վրա 01.09.2009թ.-ին «Գիտություն» հրատարակչական-արտադրական ՓԲԸ-ին անհատույց միացրել է տպարանը (տպագրական սարքերի համալիր) առանց պայմանագրի կնքման, հանձնման-ընդունման ակտի կազմման և հաշվապահական ձևակերպման:

«Պատմության ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի կողմից խախտվել է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 33 հոդվածի պահանջը՝ շենքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձեռքբերումից հետո ՀՀ ԳԱԱ Արևելագիտության ինստիտուտի, Արվեստի ինստիտուտի և «Գիտություն» հրատարակչական արտադրական ՊՓԲ ընկերության հետ չեն կնքվել տարածքների անհատույց օգտագործման պայմանագրեր: Ընդ որում, «Գիտություն» ՓԲԸ, առանց սեփականատիրոջ՝ Պատմության ինստիտուտի համաձայնության, տարածքներ է վարձակալության տրամադրել «Նոյ-ֆիրմա» և «Հայ Ժամանակակից երաժշտության կենտրոն» կազմակերպություններին:

ՀՀ ԳԱԱ «Բուսաբանության ինստիտուտ», «Մեխանիկայի ինստիտուտ», «Լ. Ա. Օրբելու անվան ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտ», «Օրգանական և դեղագործական քիմիայի գիտատեխնոլոգիական կենտրոն» և «Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ների կողմից վարձակալությամբ տրամադրված տարածքները օգտագործվում են առանց պայմանագրերի նոտարական վավերացման և անշարժ գույքի սեփականության (օգտագործման) իրավունքի գրանցման, որով խախտվել են ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 610, 611, 654 և 655 հոդվածների պահանջները:

«Վ. Համբարձումյանի անվան Բյուրականի աստղադիտարան» ՊՈԱԿ-ի և Բյուրականի գյուղապետարանի միջև առկա վիճահարույց տարածքների պատճառով աստղադիտարանի կողմից տնօրինվող 50 հա տարածքը պետական գրանցում չի ստացել, կատարված չէ տարածքի անհրաժեշտ սահմանազատում: Բյուրական գյուղի վարչական

սահմանների քարտեզի համաձայն աստղադիտարանի տարածքը կազմում է շուրջ 47,17 հա:

«Գ.Մանվելյանի անվան ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ին ամրակցված հողատարածը և շենք-շինությունները անշարժ գույքի կադաստրի կողմից պետական գրանցում չեն ստացել:

«Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի կողմից «Ծիծեռնակաբերդի» զբոսայգու ծառերի սանիտարական հատման գործընթացը չի համապատասխանում ՀՀ կառավարության 2006թ. թիվ 897-Ն որոշման պահանջներին, բացակայում է լիազոր մարմնի համաձայնությունը, սանիտարական հատման ենթարկելու նպատակահարմարության վերաբերյալ մասնագիտական հանձնաժողովի եզրակացությունը: Մեծ եղեռնի զոհերի հուշահամալիրի անմիջական հարևանությամբ գտնվող «Ակոռի» ռեստորանը ապօրինի զբաղեցնում է իրեն հարակից 300-400քմ տարածք, որտեղ տեղադրված են հանրային սննդի ժամանակավոր տաղավարներ:

Բյուրականի աստղադիտարանի 3547 քմ ընդհանուր մակերեսով շենք-շինությունները, առանց վարձակալության պայմանագրի, տնօրինվում են ՌԴ Կրասնոդարսկի մեխանիկական գործարանի կողմից այն դեպքում, երբ ըստ ՀՀ կառավարության 22.02.2001թ. թիվ 125 որոշմամբ հաստատված կարգի պետք է սահմանվեր վարձավճար, որը 01.01.2003-01.06.2010թթ. ժամանակահատվածում նվազագույն հաշվարկով կազմում է շուրջ 29,377.6 հազ. դրամ:

ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշումներով գիտահետազոտական նպատակներով ինստիտուտներին ամրակցված հողատարածքները օտարվել են, փոխարինվել են օգտագործման համար ոչ պիտանի հողերով, որի հետևանքով չեն իրականացվել մի շարք նպատակային գիտահետազոտական ծրագրեր:

Ամերիկահայ ճարտարագետների և գիտնականների ընկերակցությունը, ՀՀ ԳԱԱ բուսաբանության Ինստիտուտը և ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը (Հայանտառը), սկսած 1994թ.-ից համատեղ աշխատել են արագած բարդիների տնկարանների ստեղծման ծրագրի վրա, Հայաստան են ներմուծվել ամերիկյան ու կանադական արագած բարդիների 53 հիբրիդի տեսակներ, որոնք փորձարկվել են հանրապետության տարբեր շրջաններում, մասնավորապես, փորձարարական երկու տնկադաշտեր են ստեղծվել Արմավիրում՝ 52 հեկտար տարածքով: Ծրագրի հիմնական նպատակն էր՝ հիբրիդային բարդիների աճեցման միջոցով կարճ ժամանակահատվածում ստանալ մեծ քանակությամբ բնափայտ, (շինանյութ, արտադրական փայտանյութ), և նպաստել Արարատյան դաշտավայրի շուրջ 30.000 հա աղակալած հողերի իրացմանը:

1994-2009թթ. ընթացքում նախագծի իրականացման ուղղությամբ կատարվել է շուրջ 75 մլն դրամի ներդրում: Սակայն, շրջանցելով կառավորության որոշումը, Արմավիրի մարզպետարանի կողմից 2006-2007թթ. օտարվել է տնկադաշտերից 14 հեկտար, որոնց վրա գտնվել են խնամված ու գիտագործնական եզրափակիչ փուլին հասած տնկարանները: Ամերիկահայ ճարտարագետների և գիտնականների Ընկերակցությունը բազմիցս դիմել է ՀՀ կառավարություն, Ազգային ժողով, համապատասխան գերատեսչություններին 14 հեկտար հողամասի օտարումը չեղյալ համարելու և ինստիտուտին վերադարձնելու պահանջով, սակայն տնկադաշտերը վերադարձնելու փոխարեն Արմավիրի մարզպետարանը 2008-2009թթ. Բուսաբանության ինստիտուտին հատկացրել է այլ անմշակ հողեր, իսկ օտարված 14 հեկտարի վրա գտնվող ավելի քան 10-12 տարեկան հիբրիդային բարդիները արդեն հատվել են նոր սեփականատերերի կողմից:

Տնկարանների ոռոգման և տարածքների վերադարձման հիմնախնդիրները չլուծելու պատճառով 2008-2009թթ. Ամերիկահայ ճարտարագետների և գիտնականների Ընկերակցությունը դադարեցրել է ֆինանսավորումը, և ներկայումս ներդրումային ծրագիրը գտնվում է ձախողման եզրին:

01.12.2008թ. օտարվել են Բուսաբանության ինստիտուտին ամրակցված Ավան քաղամասի Սայաթ-Նովա 3 հասցեի նախկին «Ֆլորա» փորձաարտադրական միավորման 10,9 հա հողատարածքը, 3900քմ շենք-շինությունները: Դեռևս 1996թ.-ին ինստիտուտի հաշվեկշռում գտնվող նշված հողատարածքը և շենք-շինությունները 30 տարի օգտագործման իրավունքով հանձնվել էր «Ֆիտոն» համատեղ ձեռնարկությանը, որի կանոնադրական պարտավորությունն էր՝ ստեղծել գիտաարտադրա-առևտրային բազա՝ Հայաստանի բուաշխարհում (ֆլորայում) անհետացող բուսատեսակների հայտնաբերման, բազմացման, գենոֆոնդի պահպանման, գյուղմթերքների արտադրության, ինչպես նաև Բուսաբանության ինստիտուտի համար գիտական աշխատությունների, գրքերի հրատարակման նպատակով: «Ֆիտոն» ՀԶ-ի բաժնեմասերի 30%-ը վերապահվել էր Բուսաբանության ինստիտուտին, սակայն 15 տարվա ընթացքում Բուսաբանության ինստիտուտը չի ստացել որևէ շահաբաժին:

Կադաստրի Ավանի ստորաբաժանման կողմից 01.12.08թ.-ին «Ֆիտոն» ՀԶ-ին տրվել է անշարժ գույքի սեփականության վկայական՝ հողատարածքի և այդտեղ կառուցված ջերմատների, շինությունների վերաբերյալ:

ՀՀ վերահսկիչ պալատի ուսումնասիրության ընթացքում ձեռնարկված միջոցառումների արդյունքում մասամբ վերականգնվեց Բուսաբանության ինստիտուտի բաժնեմասային իրավունքը, և օտարված 2.3 հա հողատարածքը վերադարձվեց ինստիտուտի հաշվեկշիռ:

Կենդանաբանության ինստիտուտի Նոր-Արտամետի գիտափորձարարական բազան Կովկասյան տարածաշրջանի միակ գիտական կենտրոնն է, որը ֆինանսավորվում է նաև ՌԴ գիտությունների ակադեմիայի կողմից՝ համատեղ գիտահետազոտական ծրագրերի շրջանակներում: Բազայի հողատարածքի վերաբերյալ Կոտայքի մարզի Նոր-Արտամետի գյուղապետը 2006թ. դիմել է ՀՀ վարչապետին՝ նշված տարածքը համայնքին հանձնելու և սահմանված կարգով փախստականներին, կարիքավորներին տրամադրելու նպատակով: ՀՀ կառավարության 13.07.2006թ. «Պետական սեփականության հողերը համայնքին փոխանցելու մասին» թիվ 1815 որոշմամբ 28.1 հա հող փոխանցվել է Նոր Արտամետ գյուղական համայնքին, որը համայնքի ավագանու 01.02.2007թ. որոշմամբ տրոհվել է 6 մասի և աճուրդով օտարվել՝ կադաստրային արժեքի 50% չափով՝ մեկ հեկտարը 800 հազ. դրամ արժեքով այն դեպքում, երբ տվյալ տարածաշրջանում վարելահողերի՝ առավել ևս պտղատու այգիների արժեքը բազմակի անգամ բարձր է: Ընդ որում, հողատարածքների աճուրդի 5 հաղթողներից ոչ մեկը համայնքի բնակիչ և փախստական չէ: Մասնավորապես՝ 2009 թվականին ՀՀ պաշտպանության նախարարությունը պետական կարիքների համար Նոր-Արտամետ համայնքում ձեռք է բերել 14 հա հողատարածք՝ մեկ հեկտարը՝ 6,714 հազ. դրամ արժեքով:

ՀՀ կառավարության 30.07.2009թ. թիվ 940-ն որոշմամբ Կենդանաբանության ինստիտուտի 10.4 հա վարելահողը տրամադրվել է Կոտայքի մարզի Նոր Գեղի համայնքին, որի փոխարեն Կենդանաբանության ինստիտուտին տրամադրվել է 10.4 հա անմշակ, քարքարոտ հողատարածք, որից 8.3 հա հետագայում օտարվել է 5 մլն դրամով (1 հա՝ 603 հազ. դրամ), իսկ 1.6 հա՝ 121 հազ. դրամով (1 հա՝ 76 հազ. դրամ):

Արդյունավետ չեն օգտագործվում ՀՀ ԳԱԱ համակարգի ինստիտուտներին պատկանող սարքավորումները:

«Վ.Համբարձումյանի անվան Բյուրականի աստղադիտարան» ՊՈԱԿ-ի 5 դիտակներից 2-ը աշխատանքային վիճակում չեն, իսկ 3-ը աշխատում են հնարավորությունից ցածր, քանի որ շուրջ 20 տարուց ավելի չի իրականացվել դիտակների

հայելիների ալյումինապատում, որը՝ ըստ գործող կարգի պետք է կատարվի յուրաքանչյուր 3 տարին մեկ: «Ֆիզիկայի կիրառական պրոբլեմների ինստիտուտ» և «Վ.Համբարձումյանի անվան Բյուրականի աստղադիտարան» ՊՈԱԿ-ների միջև ծագած հակասությունների արդյունքում չի օգտագործվում դիտակների հայելիների ալյումինապատման համար իր տեսակի մեջ տարածաշրջանում եզակի և թանկարժեք ՎՈՒԱԶ– 2.6Բ վակուումային փոշեպատման սարքավորումը:

Արդյունավետ չեն օգտագործվում «Ռադիոֆիզիկայի և Էլեկտրոնիկայի ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ին պատկանող սարքավորումների հնարավորությունը: Թալանված են «Օրբիտա» տիպի ռադիոալեհավաքի էլեկտրասնուցման և կառավարման համակարգը և մինչև 2006թ. աշխատող CM-175 տիպի ինտերֆերոմետրի էլեկտրասնուցման համակարգը, որ նախատեսված էին ռադիոաստղագիտական հետազոտությունների համար: 2002թ-ից չի օգտագործվում հիմնականում պատշաճ վիճակում գտնվող սարքավորումներով հագեցված Հերմագոման (հերմետիկ տարածությունը /հատուկ մաքուր սենյակներ), որի հնարավորությունները թույլ են տալիս մշակել և պատրաստել ժամանակակից սարքավորումներ՝ տվիչները (օպտիկական, կենսաբանական, քիմիական), լուսադիոդներ, տարրական կիսահաղորդչային սխեմաներ: Չի օգտագործվում ինստիտուտի տարածքում գտնվող 9x18մ հարթ երկչափանի բազմավիբրատորային ալեհավաքը, որը թույլ է տալիս Երկրի իոնոլորտի ֆիզիկական բնութագրերի փոփոխության հիման վրա ուսումնասիրել երկրաշարժի կանխանշանները:

«ՀՀ ԳԱԱ միկրոբիոլոգիայի և մանրէների ավանդադրման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի հաշվեկշռում 2.6 մլն դրամ հաշվեկշռային արժեքով հաշվառված է 3 հատ «ИЛКА» մականիշի էլեկտրոնային ջերմախցիկ, որոնցից 2-ը դեռևս գտնվում են փայտե քայքայված արկղերում և չեն օգտագործվում:

Համակարգում տարեկան գույքագրումներ հիմնականում չեն իրականացվել: Արդյունքում՝ Բյուրականի աստղադիտարանում արձանագրվել է թվով 9-ը հաստոցների պակասորդ (ԲԱԱ-23 ճնշակադապար, ԿՕՍ 750 պլոկող հաստոց, եռաֆազ տրանսֆորմատոր, ՍՕ-7Ա կոմպրեսոր, 7Բ35 ռանդման հաստոց, «Ագուլիս» եռակցման սարք, ԱԴԴ-303 եռակցման ագրեգատ, Կ4Ա սկավառակային կտրող հարմարանք, Էլ ուղղիչ սարք, Ս155 գայլիկոնման հաստոց):

Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտում գրադարանային ֆոնդի գրքերի պակասորդը կազմում է 4799 գիրք, կամ գրադարանային ֆոնդի շուրջ 48%-ը:

Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման մասին

2008-2009թթ. ՀՀ պետական բյուջեից ՀՀ ԳԱԱ կազմակերպություններին հատկացվել է 7,666,639.9 հազ. դրամ: Ըստ ծրագրերի ֆինանսավորումը ներկայացված է աղյուսակում.

Ծրագրերի			Պետական բյուջեից հատկացված միջոցներ (հազ. դրամ)	
բովանդակությունը	քանակը		2008թ.	2009 թ.
	2008թ.	2009թ.		
Նպատակային	4	3	125,000.0	70,000.0
Բազային	71	72	1,491,814.6	1,914,681.3
Թեմատիկ	219	220	547,539.4	591,936.1
Այլ ծրագրերով			1,493,430.4	1,432,238.1
Ընդամենը	294	295	3,657,784.4	4,008,855.5

2008-2010 թվականների բյուջեներով «ՀՀ գիտության ազգային ակադեմիա» ՊՈԱԿ–ին «ՀՀ ԳԱԱ համակարգի ինստիտուտների գիտական սարքավորումների վերազինում, սպասարկում և գիտական պարբերականների բաժանորդագրում» ծրագրով յուրաքանչյուր տարի նախատեսվել էր 32,437.0 հազ. դրամի պետական աջակցություն: Ծրագրի միջոցները նախատեսվել են առանց հիմնավոր հաշվարկների, մասնավորապես՝ ըստ տարիների ներկայացված բյուջետային հայտերում նախատեսվող գումարները նշվել են մեկ տողով, չեն ներկայացվել պահանջվող սարքավորումների, բաժանորդագրվող պարբերականների ցանկը, դրանց արժեքները և այլ անհրաժեշտ տեղեկատվություն:

Արդյունքում՝ առանձին դեպքերում ՀՀ ԳԱԱ-ի նախագահի կարգադրություններով և կնքված նվիրաբերության պայմանագրերով համակարգի ինստիտուտների գիտական սարքավորումների վերազինման, սպասարկման և գիտական պարբերականների բաժանորդագրման համար 2008-2010 թվականներին հատկացված գումարներից 28,123.2 հազ. դրամն օգտագործվել է ոչ նպատակային:

Կազմակերպության անվանումը	Կատարված ոչ նպատակային ծախսեր	
	գումարը հազ. դրամ	բովանդակությունը
ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիա	5,835.0	Ծառայողական սենյակների վերանորոգման աշխատանքներ
	7,988.2	Սառնարանների, ջրատաքացուցիչների, փափուկ գուլքի և այլ գուլքի ձեռքբերում
ՀՀ ԳԱԱ համակարգի ինստիտուտներ	9,500.0	Տանիքների և շենքային տարածքների վերանորոգման աշխատանքներ
	4,800.0	Գազիֆիկացման, էլ.էներգիայի, վառելիքի և այլ ծախսեր

Ընդամենը	28,123.2	
----------	----------	--

ՀՀ կառավարության 10.07.2008թ. թիվ 719-Ա որոշմամբ Վիկտոր Համբարձումյանի 100-ամյակին նվիրված միջոցառումների իրականացման նպատակով ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից հատկացված 85,568.8 հազ. դրամից ՀՀ ԳԱԱ-ի կողմից կատարվել է 6,029.6 հազ. դրամ գումարի նախահաշվով չնախատեսված ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների ձեռքբերում:

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության գիտության պետական կոմիտեի (այսուհետ՝ Գիտպետկոմ) կողմից երկու գիտական թեմաների համար լրացուցիչ ֆինանսավորված 9,500.0 հազ. դրամ գումարից՝ 6,510.8 հազ. դրամը «Ա.Բ.Նալբանդյանի անվան քիմիական ֆիզիկայի իստիտուտ» ՊՈԱԿ-ը ծախսել է ոչ նպատակային՝ 12 օդափոխիչներ և այլ կենցաղային ու տնտեսական ապրանքներ գնելու համար, որոնք հանձնման-ընդունման ակտով ժամանակավոր օգտագործման են տրամադրվել Գիտպետկոմին: 2008-2009 թվականներին Կապանի մետալուրգիայի և հանքահարստացման լաբորատորիայի ենթակառուցվածքի պահպանման ու զարգացման համար հատկացված 10,479.0 հազ.դրամից 1,489.0 հազ. դրամ գումարի ձեռք է բերվել համակարգչային տեխնիկա և կահույք, որը առ այսօր ի պահ է թողնվել մատակարարին:

«Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի» կողմից «1920-1930թթ. գրական կյանքի փաստաթղթեր» թեմայի համար 2008թ.-ին պետական բյուջեով նախատեսված և փաստացի ստացված 1804.5 հազ. դրամ գումարը ինստիտուտի կողմից վճարվել է թեմայի իրականացման համար պայմանագրով նախատեսված աշխատակիցների աշխատավարձ, սակայն թեմայի շրջանակներում որևէ աշխատանք չի իրականացվել և նշված թեմայի ֆինանսավորումը 2009թ.-ից դադարեցվել է: «Նիկոլ Աղբալյանի երկերի գիտական ամբողջական հրատարակություն» թեմայի համար 2008-2010թթ.-ի ընթացքում պետական բյուջեով նախատեսված և հատկացված 5,413.5 հազ. դրամ գումարն ուղղվել է «Լևոն Շանթի երկերի գիտական հրատարակություն» թեմայով աշխատանքների կատարման համար այն դեպքում, երբ այդ թեմայով պայմանագրային պարտավորություններն ավարտվել են դեռևս 31.12.2005թ.-ին: Արդյունքում՝ Ինստիտուտի կողմից 7,218.0 հազ. դրամ ընդհանուր գումարը օգտագործվել է ոչ նպատակային:

Գ.Մանվելյանի անվան ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտը մոլիբդենի 49%-ոց խտանյութը վաճառել է շուկայական գնից 2 անգամ ցածր (1կգ՝ 3216 դրամ) այն դեպքում, երբ Ջանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի մոլիբդենի 45%-ոց խտանյութի մեկ կիլոգրամի շուկայական գինը կազմել է 7278 դրամ: Արդյունքում՝ շուրջ 9,000.0 հազ. դրամի եկամուտ ինստիտուտը պակաս է ստացել:

«Գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) հետազոտություններ» ծրագրի 5 թեմաներով Գիտալետկոմի կողմից «Լ. Ա. Օրբելու անվան ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի ֆինանսավորումն առանց հիմնավորման ավելացվել է 18,350.3 հազ. դրամով, որից 4,257.1 հազ. դրամը օգտագործվել է գիտական թեմաներում ընդգրկված 11 հաստիքի (հավաքարար, բանվոր, օպերատոր, հաշվապահ, էլեկտրիկ և այլն, որոնք հրամանագրվել են ինստիտուտում, սակայն փաստացի աշխատել են Գիտալետկոմում) աշխատավարձի և սոց. վճարների համար, 7,441.2 հազ. դրամը՝ գույքի և ապրանքների ձեռքբերման (5,079.8 հազ. դրամը՝ Գիտալետկոմի և 2,361.4 հազ. դրամը՝ համատեղ օգտագործման համար), ինչպես նաև ՊՈԱԿ-ի շենքերի և ցանկապատի վերանորոգման համար կատարվել է 4,153.4 հազ. դրամի ծախս:

«ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի 2008թ. տարեսկզբի ազատ մնացորդը կազմել է 4,689.5 հազ. դրամ, բազային ֆինանսավորման մասով ՀՀ պետական բյուջեից 2008-2009թթ. ընթացքում առանց հիմնավորման ավել է ֆինանսավորվել է 36,935.8 հազ. դրամ: Արդյունքում բազային ֆինանսավորմամբ ՀՀ պետական բյուջեից ավելի է ստացվել 41,625.3 հազ. դրամ, որից 18,122.4 հազ. դրամը վճարվել է աշխատողներին որպես պարգևատրում, իսկ 23,391.9 հազ. դրամը 01.01.2010թ-ի դրությամբ մնացել է որպես մնացորդ, որից 15,000.0 հազ. դրամը՝ ավանդադրված է Հայէկոնոմբանկի համապատասխան հաշվում:

«Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի» կողմից գնահաշվարկով հիմնավորված չէ արշավախմբերի հողային աշխատանքների վարձատրությունը: Այդ աշխատանքների միասնական նորմի բացակայության պայմաններում այն տատանվում է օրական 1500 դրամից մինչև 5000 դրամ:

«ՀՀ ԳԱԱ Օրգանական և դեղագործական քիմիայի գիտատեխնոլոգիական կենտրոն», «Գ.Մանվելյանի անվան ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտ», «ՀՀ ԳԱԱ Ա. Նազարովի անվան երկրաֆիզիկայի և ինժեներային սեյսմաբանության ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ներին և «ՀՀ ԳԱԱ հիդրոմեխանիկայի և վիբրոտեխնիկայի բաժին» ՓԲԸ-ին գիտական աստիճանի հավելավճարների համար ավելի է ֆինանսավորվել 2,186.5 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

«Գալակտիկա» ՓԲԸ-ի կողմից խախտվել է «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 49-րդ հոդվածի և ՀՀ կառավարության 05.12.2001թ-ի թիվ 1194 որոշման պահանջները և 2008-2009թ-ին ՀՀ պետական բյուջե չի վճարվել 19,472.4 հազ. դրամ շահութաբաժնի գումար:

2010թ. «Լ. Ա. Օրբելու անվան ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի թեմատիկ և բազային ծրագրերում լրացուցիչ ընդգրկված 21 հաստիքի աշխատավարձի և այլ ծախսերի համար, Գիտալետկոմի և ՀՀ ԳԱԱ-ի կողմից, առանց հիմնավորման հատկացվել է

20,680.5 հազ. դրամ: Բոլոր 21 անձինք աշխատել են միայն Գիտալետկոմի աշխատակազմում, ՊՈԱԿ-ում աշխատանքային պայմանագրով նախատեսված իրենց պարտականությունները չեն կատարել, իսկ չկատարած աշխատանքների դիմաց վարձատրության գումարը կազմել է 11,435.3 հազ. դրամ:

Թեմատիկ և բազային ծրագրերով ավելի հաստիքներում ընդգրկված անձանց ստուգման ընթացքում զբաղեցրած պաշտոններից ազատելու հետևանքով առաջացած ավելի ֆինանսավորումը թեմատիկ ծրագրով նախատեսված միջոցներից պակասեցվել է 2,830.0 հազ. դրամ, իսկ բազային ծրագրով հատկացված միջոցներից 6,415.0 հազ. դրամը փոխանցվել է պետական բյուջե:

Չկատարված աշխատանքների դիմաց «Լ. Ա. Օրբելու անվան ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի շենքի շքամուտքի դռան և դարպասի վերանորոգման համար «Տրիալ-Պլաստ» ՍՊԸ-ին վճարվել է 720.0 հազ. դրամ, որը վերահսկողության ընթացքում վերականգնվել է պետական բյուջե: ՊՈԱԿ-ին 2009թ.-ին թեմատիկ և բազային ծրագրերով հատկացված տարեվերջին չծախսված համապատասխանաբար՝ 2,498.6 հազ. դրամը և 1,597.8 հազ. դրամը վերահսկողության ընթացքում փոխանցվել է պետական բյուջե:

«ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի Հր. Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի 2007թ. պետպատվերի շրջանակում տարեկետման իրավունքով ասպիրանտուրա ընդունված ասպիրանտը 2009թ.-ի հունիսից ուսումնառությունը չի շարունակել, համարվել է ասպիրանտուրան չավարտած և ՀՀ կառավարության 26.04.2007թ.-ի թիվ 581-Ն որոշմամբ հաստատված կարգի 4.3 կետի՝ ուսումնառության համար պետության կողմից ծախսված 817.3 հազ. դրամը ենթակա է գանձման:

ՀՀ ԳԱԱ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՆԵՐԻ ԳԻՏԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Գիտական խորհուրդներ

ՀՀ ԳԱԱ ինստիտուտներում, բացառությամբ Հ. Բունիաթյանի անվան կենսաքիմիայի և ֆիզիկայի կիրառական պրոբլեմների ինստիտուտի, խախտվել են «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի¹ «Գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի, ինչպես նաև թիվ 1474 որոշման 12-րդ կետի պահանջները: Գիտական խորհրդի նախագահներ են ընտրվել ՊՈԱԿ-ների տնօրենները:

¹ Պետական կազմակերպության գործադիր մարմնում նշանակված անձը չի կարող լինել կոլեգիալ կառավարման մարմնի անդամ: Նա իրավունք ունի կոլեգիալ կառավարման մարմնի նիստերին մասնակցել խորհրդակցական ձայնի իրավունքով:

Մի շարք ինստիտուտների գիտական խորհուրդներ 2008-2009թթ. և 2010թվականի 10 ամիսների ընթացքում գրեթե չեն անդրադարձել իրենց կողմից իրականացվող գիտատեխնիկական մշակումների կիրառական նշանակության հնարավորություններին և հեղինակային իրավունքներում ներկայացված առաջարկություններին, ինչպես նաև դրանց ներդրմանը, մարկետինգի հարցերին:

Շատ դեպքերում գիտական խորհրդի աշխատանքները կրում են ձևական բնույթ: «Ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի ինստիտուտ», «Ա. Բ. Նալբանդյանի անվան քիմիական ֆիզիկայի ինստիտուտ», «Գ.Ս.Դավթյանի անվան հիդրոպոնիկայի պրոբլեմների ինստիտուտ» և այլ ինստիտուտների գիտական խորհուրդներում հիմնականում քննարկվել են թեկնածուական ատենախոսության թեմայի և ղեկավարի հաստատման, ասպիրանտուրայի ընդունելության, գործուղումների հարցեր, արձանագրությունները գրված են ձեռագիր, ջնջումներով, բացակայում են ինստիտուտի տնօրենների և գիտքարտուղարների ստորագրությունը (գիտական խորհուրդների օրակարգերը կցվում են):

ՀՀ ԳԱԱ-ի և Գիտաբետկոմի կողմից գիտական թեմաների հաստատման ժամանակ որոշ դեպքերում ցուցաբերվել է ձևական մոտեցում, հաշվի չի առնվել թեմաների բովանդակությունը, առանձնահատկությունը, կատարվող աշխատանքների ծավալը:

Չհիմնավորված կառուցվածքային փոփոխությունների արդյունքում չեն ապահովվել գիտական մշակման վերջնական արդյունքները:

- «Մոլեկուլային կենսաբանության ինստիտուտի» տնօրենի 20.05.08թ. հրամանով աշխատանքից ազատվել են Միջբջջային փոխազդեցությունների լաբորատորիայի 8 աշխատակիցներից՝ 7-ը, որի հետևանքով փաստորեն լուծարվել է գիտական ստորաբաժանումը, դադարեցվել և չի իրականացվել բազային նախահաշիվ-հայտով ներկայացված ենթածրագիրը, որի համար 2005-2008թթ. ընթացքում պետբյուջեից հատկացվել է 8,200.0 հազ. դրամ:

ՊՈԱԿ-ի բազային ֆինանսավորմամբ Ֆերմենտների ֆիզիկա-քիմիական լաբորատորիային 2005-2008թթ. հատկացվել է 6,200.0 հազ. դրամ՝ բջջաթաղանթի ազդանշանային համակարգերում լիպիդային մոլեկուլների վերաբերյալ ենթածրագիրը իրականացնելու համար, սակայն 2008թ.. լաբորատորիայի 7 աշխատակիցներից, (այդ թվում՝ 1 գիտ. դոկտոր և 5 թեկնածուներ) 6-ը ազատվել են աշխատանքից, լաբորատորիան լուծարվել է, ենթածրագրի կատարման աշխատանքները դադարել են:

- «Երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտի» բազային ֆինանսավորմամբ թվով 2 հնգամյա թեմաների կատարումն ավարտվել է 2009թ. դեկտեմբերին: Ծրագրով նախատեսված էր Հայաստանի Հանրապետության տարածքում կատարել ռենտգեն-սպեկտրալ հետազոտություններ: Գիտական թեմաների ծրագրային առաջադրանքները

կատարվել են ոչ բազմակողմանի և ոչ լիարժեք, քանի որ 2006 թվականին լուծարվել է ինստիտուտի ռենտգեն լաբորատորիան, իսկ միակ գործող «Դրոն-2» ռենտգեն սարքը օտարվել է:

- «Բուսաբանության ինստիտուտին» բազային ֆինանսավորմամբ «Հայաստանի ֆլորան, բուսականությունը և բուսական ռեսուրսները» թեմայի շրջանակներում, որպես պայմանագրային առաջադրանք, տրվել էր նաև Հայաստանի օգտակար բույսերի ռեսուրսների գնահատումը և դրանցից զանազան պատրաստուկների ստացման եղանակների մշակումը: Պարզվել է՝ այդ ենթաթեմային վերաբերող նեղ մասնագիտական լաբորատորիան, մասնագետների կրճատման պատճառով լուծարվել է դեռևս 2005թ., մինչդեռ ինստիտուտի 2008-2009թթ. տարեկան հաշվետվություններում ներկայացվել են նաև այդ ուղղությամբ կատարված հետազոտությունների արդյունքները:

Հիմնարար հետազոտությունների և դրանց վրա հիմնված կիրառական նշանակության աշխատանքների արդյունքների մասին:

ՀՀ ԳԱԱ կողմից չի համակարգվում ինստիտուտներում հիմնարար գիտական հետազոտությունների հիման վրա ստացված կարևորագույն կիրառական նշանակության արդյունքները: Չեն ձեռնարկվում հետևողական և լիարժեք միջոցառումներ տնտեսության մեջ կիրառական նշանակություն ունեցող գիտական մշակումների ներդրման և ապրանքայնացման ուղղությամբ: ՀՀ ԳԱԱ-ում բացակայում է գիտական նորամուծությունների կառավարման ստորաբաժանումը:

ՀՀ ԳԱԱ համակարգի ինստիտուտների կողմից 2009թ. ներկայացվել են հիմնարար հետազոտությունների արդյունքներով ստացված 46 կարևոր կիրառական նշանակության գիտահետազոտական առաջարկներ: ՀՀ ԳԱԱ-ի նախագահությունը նշված աշխատանքներից ընտրել է 8-ը, որոնց վերաբերյալ ստացվել էին համապատասխան փորձագիտական եզրակացություններ: ՀՀ կառավարության հետ քննարկումների արդյունքում 8-ից ընտրվել է 2 առաջարկ: Սակայն մինչև այժմ 2 առաջարկի իրականացման ուղղությամբ ոչինչ չի ձեռնարկվել:

Հ. Բունիաթյանի անվան կենսաքիմիայի ինստիտուտի կողմից ՀՀ ԳԱԱ 2009թ. տարեկան հաշվետվությունում որպես կիրառական նշանակության արդյունք ներկայացված է մեկ թեմա՝ «Գալարմին» դեղանյութի բուժիչ հատկությունները: Սակայն, ներկայումս «Գալարմինը» գտնվում է լաբորատոր փորձարկումների և մասնա- կի նախակլինիկական ուսումնասիրությունների փուլում:

«Գալարմինի» նկատմամբ հետաքրքրություն է ցուցաբերել նաև ԱՄՆ-ի Էներգետիկայի նախարարությունը, որը 2004-2010թթ. տրամադրել է 815.0 հազ. ԱՄՆ դոլար գումարի դրամաշնորհներ: Նշված դրամաշնորհի միջոցներով, մասնավորապես

նախատեսվում էր ավտոմատացնել «Գալարմինի» դեղանյութի ստացումը (սինթեզը) լաբորատոր փորձարկումների համար, սակայն գնված քիմիական նյութերի սինթեզատորը չունի համապատասխան ծրագրային ապահովում, որի պատճառով «Գալարմինի» սինթեզը իրականացվում է Սանկտ-Պետերբուրգի պետական համալսարանում:

Օրգանական և դեղագործական քիմիայի գիտատեխնոլոգիական կենտրոնում ՀՀ պետական բյուջեի հաշվին պայմանագրային և բազային ֆինանսավորմամբ իրականացվող գիտական հետազոտությունները, կապված օրիգինալ կենսաբանորեն ակտիվ օրգանական միացությունների ստացման հետ, չեն անցնում համապատասխան նախակլինիկական փուլ, նպատակ ունենալով ստեղծել նոր դեղամիջոց: Արդյունքում՝ կենտրոնում կուտակվել են մշակման և փորձարկման փուլում գտնվող երեք տասնյակ նոր նախադեղ, ավարտին չեն հասցվել գիտակիրառական նշանակություն ունեցող արդյունքները:

«Կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոնը» 2008-2009թթ. ընթացքում գիտական հետազոտությունների արդյունքներով ՀՀ ԳԱԱ-ին ներկայացրել է առանձին ոլորտների (գյուղատնտեսություն, բնապահպանություն, շրջակա միջավայր) վերաբերյալ մի շարք կիրառական բնույթի առաջարկություններ (մանր եղջերավոր կենդանիների հիվանդությունների ախտորոշման, էկոլոգիապես մաքուր նյութերով պտղատու ծառերի վարակների կանխարգելման, կարտոֆիլի հիվանդություններ առաջացնող վնասատուների դեմ պայքարի, ԴՆԹ-անալիզի միջոցով էխինիկոկի շտամպների որոշման նոր եղանակներ: Նշված գիտական մշակումները պատվիրատուների կողմից չեն ներկայացվել համապատասխան ոլորտների գերատեսչություններին:

«Միկրոբիոլոգիայի և մանրէների ավանդադրման կենտրոնի» միկրոօրգանիզմների լաբորատորիայի կողմից բազային ծրագրի շրջանակներում ուսումնասիրվել և բույսերի բերքատվության բարձրացման նպատակով առաջարկվել է կոմբինացված նոր պատրաստուկ՝ «Նոր Նիտրագին», որը էկոլոգիապես մաքուր բիոպրեպարատ է, հողը հարստացնում է ազոտով (200կգ/հա), ծառայում է որպես պարարտանյութ և ապահովում բարձր բերքատվություն: «Նոր Նիտրագինը» ամրագրված է հեղինակային վկայագրով (13.05.1977թ.) և փորձարկման ակտով (20.06.1981թ.): Աշխատանքը 2007 թվականին արտոնագրվել է Ֆրանսիայում: Առաջարկված պատրաստուկի արժեքը մեկ հեկտարի համար կազմում է 500 դրամ, որի կիրառման արդյունքում փորձադաշտերում (Կոտայքի, Շիրակի, Լոռու, Արմավիրի մարզեր) մեկ հեկտարից բերքատվությունը բարձրացել է 25-50%-ով: Մշակվել է ներդրումային բիզնես ծրագիրը և անհրաժեշտ տեխնիկական փաստաթղթերը, որը 2008թ. որպես նորամուծական առաջարկություն ներկայացվել է պատվիրատուին՝ ՀՀ ԳԱԱ-ին:

Բազային թեմայի շրջանակներում «Մոլեկուլային կենսաբանության ինստիտուտի գիտական խումբը Երևանի պետական համալսարանի գիտնականների հետ համատեղ 2005-2009թթ. ընթացքում հետազոտություններ են կատարել սիրտ-անոթային հիվանդությունների՝ մասնավորապես, առիթմիայի բուժման նպատակով նոր պատրաստուկների, դեղամիջոցների ստացման ուղղությամբ: Արդյունքում՝ սինթեզված նոր դեղամիջոցը 2008թ. ներկայացվել է ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալություն և ինստիտուտին տրվել է գյուտի 3 արտոնագիր, սակայն նշված հայտնագործությունների կիրառման ուղղությամբ անցած 2 տարիների ընթացքում դեռևս ոչինչ չի կատարվել:

«Մոլեկուլային կենսաբանության ինստիտուտի և ՀՀ ԳԱԱ նախագահության կողմից 16.02.2009թ. ՀՀ կառավարության տնտեսության զարգացմանը նպաստող ներդրումային ծրագրերի հավաքման աշխատանքային խմբին ներկայացվել է «Գյուղատնտեսական կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պայքարին ուղղված պատրաստուկի արտադրության» հայտը և բիզնես ծրագիր, որը վերաբերում է կենսաբանական ակտիվ պատրաստուկի՝ «Ինտերֆերոն ինդուկտորի» արտադրությանը՝ գյուղատնտեսական կենդանիների, թռչունների՝ Նյու Կասլի և դաբադի սուր վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելմանն ու բուժմանը:

Առաջարկվող պատրաստուկը անցել է լաբորատոր, արտադրական փորձարկումների փուլ և արձանագրվել, որ լիովին համապատասխանում է արտադրության ներկայացված պահանջներին: ՀՀ-ում ինդուկտորի իրական պահանջը կազմում է տարեկան շուրջ 200 մլն չափաբաժին, կամ գումարային արտահայտությամբ 3.5 մլն ԱՄՆ դոլար: Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ գումարը կազմում է ընդամենը 23,500.0 հազ. դրամ: Այդ ծավալներով ինդուկտորի արտադրությունը հնարավոր է կազմակերպել նաև ինստիտուտի բազայի վրա, որտեղ առկա են անհրաժեշտ գիտական և գիտատեխնիկական ներուժ, արտադրական տարածքներ՝ օժանդակ տնտեսությամբ: Դաբադի բուժման և կանխարգելման համար 2009թ. Հայաստան է ներկրվել 670.0 մլն դրամի պատվաստանյութ, ընդ որում, մեկ գլուխ խոզի հաշվարկով չափաբաժինը կազմել է 3850 դրամ, մինչդեռ ինդուկտորի մեկ չափաբաժնի գինը կազմում է ընդամենը 600 դրամ:

Նշված գիտական առաջարկը պատվիրատուի և գերատեսչությունների կողմից առ այսօր մատնված է անուշադրության, մինչդեռ 2010թ. հունիսի 25-ին հայ-ռուսական ներդրումային համագործակցության կենտրոնը արդեն իսկ գործնական հետաքրքրություն է ցուցաբերել առաջարկի նկատմամբ և պատրաստակամություն հայտնել ֆինանսավորել՝ համապատասխան տեսքով բիզնես ծրագրի մշակման և ՌԴ-ում արտադրության կազմակերպման գործընթացը::

Երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտը 2008-2009թթ. ընթացքում «ՀՀ Շիրակի, Արագածոտնի և Տավուշի մարզերի խմելու քաղցրահամ ջրերի էկոլոգիա-հիդրոերկրաքիմիական հետազոտում և աշխարհագրական տեղեկատվական համակարգի ստեղծում» թեմայի շրջանակներում թվով 64 համայնքներում կատարել է հետազոտություններ խմելու ջրերի բաղադրությունը պարզաբանելու նպատակով: Մասնավորապես, գիտական խմբի կողմից իրականացվել է խմելու ջրերում բակտերիաների պարունակության անալիզ, որի արդյունքները ցույց են տվել, որ 4 համայնքների ջրի նմուշներում մանրէների քանակը մեկ միլիլիտրի մեջ ստանդարտով սահմանված 50-ի փոխարեն հասնում է 1000-ի (այդ թվում՝ նաև աղիքային ցուպիկներ) այսինքն, մանրէների ընդհանուր թիվը 20 անգամ գերազանցում է թույլատրելի սահմանը, իսկ Արագածոտնի մարզի Դաշտադեն համայնքի խմելու ջրում՝ 1200-ի (24 անգամ ավելի), Բյուրական համայնքի խմելու ջրում՝ 2825-ի (56 անգամ ավելի): Սույն փաստը նշված է 2008թ.-ի տարեկան հաշվետվության մեջ, սակայն առ այսօր չի ներկայացվել համապատասխան գերատեսչություններին (Ջրային տնտեսության պետական կոմիտե, Շիրակի, Արագածոտնի մարզպետարաններ, ՀՀ առողջապահության նախարարություն և համայնքներ):

Եզրակացություն

1. ՀՀ ԳԱԱ-ի համակարգի ինստիտուտներին պետության կողմից ամրակցվել են 290445քմ պետական սեփականության շենքեր, շինություններ և 498.5 հա հողային տարածքներ: Վարձակալությամբ տրվել է 8667քմ շենքային տարածք և 0,44 հա հողամաս: Չի օգտագործվում շենքային տարածքներից 52161քմ (17%) և 60 հա (12%) հողատարածք: Անմխիթար և վթարային վիճակում են գտնվում 8989քմ շենքային տարածքներ:
2. ՀՀ ԳԱԱ-ի և ինստիտուտների կողմից մի շարք դեպքերում հողամասերի և շենք-շինությունների տարածքները վարձակալությամբ են տրամադրվել զգալիորեն ցածր գներով կամ անհատույց:
3. Առանձին դեպքերում ՀՀ ԳԱԱ-ի ինստիտուտների կողմից հողամասերի և շենք-շինությունների տարածքները տրամադրվել են վարձակալությամբ առանց օրենսդրությամբ սահմանված իրավական հիմքերի: Խախտվել է «ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի» 654 և 655 հոդվածների պահանջները՝ վարձակալության պայմանագրերը չեն ստացել նոտարական վավերացում և պետական գրանցում:

4. ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշումներով գիտահետազոտական նպատակներով ամրակցված հողատարածքները օտարվել են, փոխարինվել են օգտագործման համար ոչ պիտանի հողերով, որի հետևանքով ձախողվել են նպատակային գիտահետազոտական ծրագրեր:
5. Արդյունավետ չեն օգտագործվում ՀՀ ԳԱԱ համակարգի ինստիտուտներին պատկանող սարքավորումների հնարավորությունները, այն դեպքում երբ դրանց արդյունավետ օգտագործման ընթացքում հնարավոր է ստանալ լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ և գիտական արդյունքներ:
6. ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցներով ստեղծված գիտական արդյունքները (արտոնագրեր, գիտական աշխատություններ, գյուտեր, սարք-սարքավորումներ) ՀՀ ԳԱԱ համակարգի ինստիտուտների կողմից չեն կապիտալացվում և որպես «ոչ նյութական ակտիվներ» չեն արտացոլվում ինստիտուտների հաշվեկշռում:
7. ՀՀ ԳԱԱ-ի և համակարգի ինստիտուտների կողմից կատարվել են անարդյունավետ, ոչ նպատակային և չհիմնավորված ծախսեր: Վերահսկողության ընթացքում շուրջ 16.0 մլն դրամ վերականգնվել է պետական բյուջե:
8. Առանձին ինստիտուտների գիտական խորհուրդները 2008-2010թթ. գրեթե չեն անդրադարձել իրենց կողմից իրականացվող գիտատեխնիկական մշակումների կիրառական նշանակության հնարավորություններին և հեղինակային իրավունքներում ներկայացված առաջարկություններին, ինչպես նաև դրանց ներդրման, մարկետինգի հարցերին:
9. Շատ դեպքերում գիտական խորհրդի աշխատանքները կրում են ձևական բնույթ: Մասնավորապես՝ գիտական խորհուրդներում հիմնականում քննարկվել են թեկնածուական ատենախոսության թեմայի և ղեկավարի հաստատման, ասպիրանտուրա ընդունվելու, գործուղումների հարցեր, արձանագրությունները գրված են ձեռագիր, ջնջումներով, բացակայում են ինստիտուտի տնօրենների և գիտքարտուղարների ստորագրությունները:
10. ՀՀ ԳԱԱ-ի և Գիտպետկոմի կողմից գիտական թեմաների փորձաքննության և հաստատման գործընթացի նկատմամբ որոշ դեպքերում ցուցաբերվել է ձևական մոտեցում, հաշվի չեն առնվել թեմաների բովանդակությունը և առանձնահատկությունները, կատարվող աշխատանքների ծավալը, որոնք բացասաբար են անդրադարձել թեմաների կատարման լիարժեքությանն ու արդյունավետությանը:

- 11.** Չհիմնավորված կառուցվածքային փոփոխությունների արդյունքում ձախողվել են գիտական մշակումների վերջնական արդյունքները:
- 12.** ՀՀ ԳԱԱ-ում բացակայում է գիտական նորամուծությունների կառավարման ստորաբաժանումը: Չի համակարգվում ինստիտուտներում հիմնարար գիտական հետազոտությունների հիման վրա ստացված կարևորագույն կիրառական նշանակություն ունեցող արդյունքների վերհամման, դրանց վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքման գործընթացը, չեն ձեռնարկվում հետևողական և լիարժեք միջոցառումներ կիրառական նշանակություն ունեցող գիտական մշակումները տնտեսության մեջ ներդրելու և ապրանքայնացնելու ուղղությամբ:
- 13.** ՀՀ ԳԱԱ-ի համակարգի ինստիտուտների կողմից 2009թ. ներկայացվել են հիմնարար հետազոտությունների արդյունքներով ստացված 46 կարևոր կիրառական նշանակություն ունեցող գիտահետազոտական առաջարկներ, սակայն դրանց իրականացման ուղղությամբ դեռևս ոչինչ չի ձեռնարկվել:

Առաջարկություններ

ՀՀ կառավարությանը

1. Գիտական աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու, պետական սեփականության անշարժ գույքը՝ շենք-շինությունները, հողատարածքներն արդյունավետ օգտագործելու նպատակով քննարկել նույնաբովանդակ ուղղություններով գիտահետազոտական աշխատանքներ իրականացնող գիտական կազմակերպությունների օպտիմալացման, ինչպես նաև առանձին գիտական հաստատությունների հետագա գործունեության նպատակահարմարության հարցերը:

«ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիա» ՊՈԱԿ-ին

1. Վերանայել ՀՀ ԳԱԱ համակարգի պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների կանոնադրությունները, այն համապատասխանեցնելով «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին:
2. Համապատասխան բաժանմունքներում քննության առնել ինստիտուտների գիտական խորհուրդների աշխատանքների արդյունավետության բարձրացման

խնդիրները, այն նպատակաուղղել գիտական մշակումների և գիտահետազոտական աշխատանքների որակի բարձրացմանը, կիրառական մշակումների ներդրմանը, երիտասարդ գիտական կադրերի ներգրավմանը:

3. Աշխատանքներ իրականացնել ինստիտուտներում հիմնարար գիտական հետազոտությունների հիման վրա ստացված կարևորագույն կիրառական նշանակություն ունեցող արդյունքների վերհանման, դրանց վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության հավաքման գործընթացի համակարգման, կիրառական նշանակություն ունեցող գիտական մշակումները տնտեսության մեջ ներդրման և ապրանքայնացման, պետական բյուջեից հատկացված միջոցներով ստեղծված գիտական արդյունքների (արտոնագրեր, գիտական աշխատություններ, գյուտեր, սարք-սարքավորումներ) կապիտալացման և ինստիտուտների հաշվեկշիռներում, որպես «ոչ նյութական ակտիվներ» արտացոլման ուղղությամբ:

4. Զննարկել ՀՀ ԳԱԱ-ում գիտական նորամուծությունների կառավարման ստորաբաժանման ստեղծման նպատակահարմարությունը:

Վերահսկողության արդյունքում հայտնաբերված վերականգնման ենթակա գումարները ՀՀ պետական բյուջե փոխանցելիս եկամտային հաշվի սկզբում նախապես նշել Վերահսկիչ պալատի համար բացված «96» կոդը:

Համաձայն «Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի գ) կետի, մեկամսյա ժամկետում ՀՀ վերահսկիչ պալատին տրամադրել գրավոր տեղեկատվություն՝ ընթացիկ հաշվետվությունում արձանագրված խախտումների վերացման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցառումների մասին: